

PROFIEL KIRAC

Soms langdradig, vaak nogal vals en altijd fascinerend: de nauwelijks bedwongen chaos van Kirac

Stefan Ruitenbeek (links) en Kate Sinha van Kirac in 2018. Beeld ANP / Jan Boeve

Stefan Ruitenbeek (links) en Kate Sinha van Kirac in 2018. Beeld ANP / Jan Boeve

De Amsterdamse rechtbank beslist 16 mei in hoger beroep of het Amsterdamse kunstcollectief Kirac bedscènes met de Franse schrijver Michel Houellebecq in een film mag verwerken. Maar wat is Kirac eigenlijk?

Ariejan Korteweg 16 mei 2023, 05:00

Tijdens het hoger beroep in de zaak Houellebecq-Kirac gaf de rechter op zeker moment Stefan Ruitenbeek (40) het woord. De grote man achter Kirac (Keeping It Real Art Critics) mocht vertellen wat hem bezielt een film over seks met Michel Houellebecq te maken, en waarom hij er niks voor voelt gehoor te geven aan de dringende oproep van de beroemde Franse schrijver daarvan af te zien.

Maar Ruitenbeek zei niks. Of toch. Hij zei: 'Ik weet niet wat ik erover wil zeggen. Ik ben het even kwijt.' Kate Sinha (33), zijn vrouw, sparringpartner en tevens schrijver van de meeste Kirac-teksten, moedigde hem aan: 'Jawel Stefan, je weet het wel.' Maar nee, er kwam niets.

Over de auteur

Ariejan Korteweg schrijft sinds 1987 voor *de Volkskrant*. Hij bespreekt – overwegend Franse – fictie en non-fictie.

Dat is zeldzaam bij Kirac, een doorgaans zeer verbaal clubje dat al heel wat coryfeeën uit de kunstwereld en daarbuiten in de hoek redeneerde. Daarbij hoort de kanttekening dat ze uiteraard zelf de eindregie van hun films doen – dat maakt het gemakkelijker het laatste en hoogste woord te hebben.

Wat later kwam Ruitenbeek in de rechtszaal toch nog met wat toelichting. 'Ik film alles wat ik meemaak', zei hij. Zo ontstaat 'een grote bol aan materiaal' waaruit hij zonder vooropgezet plan een film distilleert.

In zo'n bol – in totaal liggen er zeshonderd uur opnamen – gaat dit keer Houellebecq schuil. Misschien niet de hele schrijver, maar toch minstens zijn seksleven, waarvan Ruitenbeek opnamen heeft. Volgens het contract dat hij met de schrijver afsloot, mag Kirac die opnamen gebruiken, ook als die dat niet meer wil.

Ten strijde tegen reputaties

Houellebecq is een ongebruikelijk onderwerp voor een Kiracfilm. Doorgaans trekt het collectief ten strijde tegen gevestigde reputaties in de hedendaagse beeldende kunst. Zo begon het ook. Het was 2016. Saskia Noor van Imhoff, rijzende ster in de kunsten, exposeerde in galerie De Appel. Het koppel Ruitenbeek-Sinha ging

eropaf en maakte gehakt van wat ze zagen. Ze vonden het aanstellerig, zagen kleuren van de H&M van drie jaar geleden, dachten dat de kunstenaar geen idee had van wat ze moest doen; ze werden er kortom misselijk van.

Dat was *Kirac#1*, de aflevering over Houellebecq moet *Kirac#27* worden. In die 27 afleveringen is een eigen beeldtaal ontstaan, een mengeling van documentaire, thuis-tv, candid camera en stand-upfilosofie; een voice-over die zwaar is van ironie vormt een vast element. Afleveringen duren soms zeven minuten, maar kunnen uitlopen tot meer dan een uur. Ze zijn soms een tikje langdradig, vaak nogal vals en altijd fascinerend doordat ze lijken voort te komen uit een net genoeg bedwongen chaos. Kirac zoekt allerlei grenzen op: van het incasseringsvermogen, van het betamelijke, van werkelijkheid en fictie, van waar iedereen het wel zo'n beetje over eens dacht te zijn, zoals crackhuizen, Harvey Weinstein of Piet Mondriaan.

Aan conventies hebben ze een broertje dood, een beetje zoals in andere sectoren *PowNed* dat had, of *Boos* van Tim Hofman. Dus toch filmen als iemand dat niet wil, telefoongesprekken opnemen terwijl de ander daar geen weet van heeft, mensen interviewen en die dan later belachelijk maken. Daarbij gebruiken ze uiterlijke kenmerken, zoals in het geval van journalist Joyce Roodnat (*NRC*) 'een leuk vrouwtje in haar Desigual-jurkje' of Beatrix Ruf (voorheen directeur Stedelijk), die 'een dilettant in monnikspij' wordt genoemd. Het kan gebeuren dat gesprekspartners in tranen uitbarsten of woedend weglopen. Optredens van Kirac op kunstacademies werden onder druk van studenten op het laatste moment afgeblazen.

Provocatief en beschouwend

Op onnavolgbare wijze vervlechten ze hun provocaties met beschouwende gesprekken waarin ze relevante vragen stellen over de relatie tussen woord en kunst, kunst en publiek, kunstenaar en geldstromen. Een soort gesproken mini-essays zijn het, waarin ze op zoek lijken naar wat schuilgaat achter de clichés en orakeltaal waardoor kunst aan het gezicht wordt onttrokken.

Filmen doen ze vaak gewoon thuis in hun appartement in Amsterdam-Zuidoost, desnoods in bed. De poes kan een rol spelen bij een beschouwing over subsidies, in latere afleveringen figureert soms de baby. Veel gesprekken gaan tussen de ogenschijnlijk licht ontvlambare, impulsieve Ruitenbeek en de bedachtzame Sinha. Soms is er een hoofdrol voor kunstenaar Tarik

Sadouma, die Kirac vanwege de omgang met Houellebecq onlangs verliet. Ook CDA-raadslid Diederik Boomsma schoof al een paar keer aan.

De films van Kirac gaan over de schone schijn die rond iets of iemand hangt. Dat maakt Houellebecq zo'n weinig voor de hand liggend onderwerp. In interviews wordt hij een geestverwant genoemd, een vaderfiguur zelfs, een schrijver immers die zelf in boeken en interviews de controverse opzoekt en hardhandig de communis opinio doorbreekt. 'Het idool wordt van de troon gestoten', zei dichter Levina van Winden, die tot de inner circle van Kirac behoort. In Frankrijk doet nog een andere theorie de ronde: Houellebecq zou niet tevreden zijn met de verkoopcijfers van *Vernietigen*, zijn laatste roman, en met Kirac een rel hebben georkestreerd.

De Volkskrant had Kirac hier nog wat vragen over willen stellen. Maar hoe graag Ruitenbeek c.s. ook anderen aan de tand voelen, daar kon dit keer geen sprake van zijn.

3 x Kirac

Kate Sinha op website *ThePostOnline* over Zanele Muholi, die in 2017 in het Stedelijk Museum van Amsterdam exposeerde: 'Bezoekers worden geacht geïnteresseerd te zijn in de luie spinsels van een verwende snol, alleen omdat ze uit Zuid-Afrika komt, lesbisch en zwart is.'

Filosoof Sid Lukkassen – gestrikt voor seksopnamen die werden vastgelegd in *Kirac#23* – op website *DeDagelijkseStandaard*: 'Ik vind het bizar dat Kirac de film publiceert zonder mijn instemming. Tegelijk zie ik hoe contraproductief het is om daar ruzie over te maken. Dat is omdat ik de drang tot scheppen begrijp. Als ik een boek wil uitgeven, dan zou ik mij niet laten stoppen en sterker nog, alleen maar fanatieker worden bij tegenwerking. En dat leert mij veel over mezelf.'

Stefan Ruitenbeek, geciteerd op de Franse website *LeHuffingtonPost*: 'Ik heb altijd een integer portret van Michel Houellebecq willen maken. Ik hoop dat hij tevreden zal zijn met het resultaat.'

De Volkskrant Kunst & Cultuur

Ontvang elke week het laatste kunstnieuws en de belangrijkste recensies, interviews en beschouwingen.

Lees ook

Misschien dat Michel Houellebecq maar een boek gaat schrijven over deze 'sombre histoire'

Houellebecq slaagt erin de werkelijkheid geheel te omarmen ★★★★★

'Ik ben oerstom geweest': hoe Houellebecq terecht kwam in de Nederlandse seksfilm die hij wil laten verbieden

Gerrit Rietveld Academie annuleert Kirac-debat vanwege 'racistische en seksistische uitspraken'

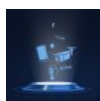
Cultuur & Media

NIEUWS

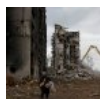
MEER >

11:47 UUR
Belastingontwijking met cryptomunten aan banden, levert EU-lidstaten mogelijk 2,4 miljard euro op

11:30 UUR
EU gaat akkoord met de grootste overname ooit in de game-industrie, die niet onomstreden is

11:12 UUR
Live: Een jaar Russische bezetting van Marioepol: wederopbouw en Russificatie • Frankrijk bereid om Oekraïense piloten te trainen

NIEUWS

Les Misérables grote winnaar bij de Musical Awards

INTERVIEW

Durand Jones, de nieuwe stem van de southern soul: 'Ik wil, nee, ik móét zingen over de strijd voor vrijheid'

NIEUWS

Het onderzoek naar

BEST GELEZEN

MEER >